

zója, a kór ellen, hanem elmerül abban. Mintha megbabonázná a fájdalom galaxisának látványa. Mintha megzavarná érzékeit az érzéketlenség. „A kórterem megszakíthatatlan fehérsége / szebb a tenger kékjénél.”

A versek főszereplője itt már szinte kényszeríti magát az önkínzásjellegű, anatómikus részletességű betegségdokumentálásra. Hogy a fájdalom még több fájdalmat okozzon: „nem fogok mesélni róla, / mert akkor ráállok egy hihető / vezérfonalra, / és eltakarja a fájó húst”.

A harmadik ciklus India egyik városában játszódik, ahol a halál életekért könyörgő koldusként minden utcasarkon jelen van. Ahol a halál annyira természetes, mint egy tüszentés vagy egy kézfogás. Ahol még tudnak meghalni az embernek.

A benáereszi részben fogalmazza meg Németh az egyik leghátborzongatóbb, de talán legigazabb mondatot az elmúlással kapcsolatban. „A halál a test különös képessége, / Amelyet az élet torzít el.” Elgondolkasztató dolog, hogy vajon tényleg elfelejtettünk meghalni, civilizációs betegségként vajon már tényleg hiányzik fegyvertárunkból a pusztulás képessége, és talán ezért nem teljes az életünk?

Németh könyve csak látszólagos szabadságot hagy az olvasónak, sőt a pusztumusz kiadásra utaló utószóval még egy kicsit talán félre is vezet, de mindezt azért, hogy gondolataink egy pillanatra se térjenek le a

halál ösvényéről. Egy olyan útra léphetünk a versek által, amelyen már generációk óta elfelejtettük a biztos járást.

FINY PETRA

(*Kalligram Kiadó, Pozsony, 2005,*
128 oldal, 1700 Ft)

KOLLÁR ÁRPÁD:

például a madzag

A kezemben tartott vékony könyv első helyezésre bizonyult méltónak a Fiala Írók Szövetsége 2004-ben meghirdetett szépirodalmi pályázatán. Kár lenne tagadni, hogy ez a tény egyaránt felerősítheti az olvasóban a pozitív és a negatív benyomásokat. A címkézés láttán talán szigorúbban alkot ítéletet, mint tenné azt más esetben, ha egyáltalán kíváncsi a mai magyar lírára. De hogy mindez érdekl-e a szerzőt? Ez esetben, azt hiszem, nem mondok valótlan, ha azt állítom: nem különösebben.

Kollár Árpád ugyanis szemtelen költő, és ezt már első kötete is jól bizonyítja. Fittyet hány a kötelező és udvariasnak tűnő, kimért távolságtartásra. Nem áll be a sorba. Versei nem a jópofa humorizálás sekélyes szintjén tengetik életüket, s nem is adja például azokat/őket (!) teátrális hallucinációknak. Ennél lényegesen messzebbre megy: veszi a bátorsá-

got, s a legegyszerűbb dolgokban rejtőző szépséget, a profán szentségét keresi, miközben kétségbe vonja a normává magasztosult elképzeléseket. S ez bizony zavarba ejthet, ha nem vagyunk felkészülve erre a sürgető őszinteségre. Kollár kényelmes (vagy inkább bátor?), nem tekint túl messzire, magáról beszél magának. De az olvasó kényelmetlenül feszkeledni kezd, mert minduntalan az az érzése támad, hogy a tükörben mégiscsak az ő képe jelenik meg. Kollár verseinek sztoikus nyugalma s fanyar íze van. Szemlélődik, mesél. Gondolkodásra akar ösztönözni. Persze csak finoman. Sehol semmi erőszak, csak egy-egy apró megjegyzés, észrevétel: valami, amin átsiklik a jó nevelésben részeseült figyelem. Egy lehulló falevél éppúgy végleges, mint a halál, de az elhúzódó, reménytelen betegség is lehet éppannyira hétköznapi, mint lyuk a zoknin. Kollár, úgy tűnik, tagadja a dolgok predestinációját, s örömet leli abban, ha az elképzelések, az általános érvényű tények esetlegességét firtathatja. Jó példa erre – bár ő maga biztosan felhúzná ezen a szemöldökét – a kötet cím adó verse, amely így hangzik: „például a madzag / – egy dögcédulán. / a lábujjakat hurkolja flegmán, / szükségyszerű, azaz átmeneti. / összeköt hullát kihűlt adattal. / idéz, de nem nevez / sosemvolt életet. / péld-

dául a madzag. / a lagymatag ragaszkodás, / a merevedő felszín íve. / nem a test, nem az írás, / nem is a beígért feltámadás. / hurok. / például az még lehetnék. / madzag a közöttben, / fityegő szóköz. / például. / ha már kötni kell, / kötni valamit valamihez.”

Kollár kedélyesen kiszúrja a kilógó lólábakat, s a legnagyobb természetességgel, higgadsággal mutatja be életünk fonákságait. De nem csak a szkepszis van jelen, s úgy tűnik,

pont erről van szó: nem szabad megfedelnünk az érem másik oldaláról sem, hisz' minden csak nézőpont kérdése, s néha eljön az ideje, hogy a jól ismert dolgok ismét elfoglalják helyüket a górcső alatt. Az erre való ösztönzésre pedig remek eszközei van-

nak költőnknek (lásd: *horrorhaikuk*), s így lehet költészetté a groteszk, az ijesztő, így kerülhet játékos dimenzióba a tragikus. „[...] lenyugvó napunk / aranyfüstbe vonja a / lángoló falut” – írja *romantikus tájkép* című versében. S ha megkérdeznénk, miből táplálkozik látásmódja, netán a jugoszláv polgárháború borzalmainak utórengései itatják át költészettét, vélhetően csak azt felelné, kár lenne kisebbségi költészettként kínálni portékáját annak, aki már jó ideje Szegeden él.

Verseit olvasva hiszek neki: többről van itt szó, mint emlékezés-

ről, feldolgozásról. Többről, de lehetséges, hogy ez a több a kevesebben van elrejtve, az élet elemi részleteiben. Azt hiszem, sokan lesznek, akik idegennek találják majd Kollár lírai naturalizmusát, közönyösnek tűnő orgánumát, én mégis csak üdvözölni tudom ezt a szokatlan, erős felütést, amiből árad az életszag, s mégis emberi nyelven szól, s méltó az olvasóközönség figyelmére, hogy még idejében észrevehessük magunkon, ha esetleg janicsár-énünkkel vívjuk a harcot.

CSEPREGI JÁNOS

(*Fiatal Írók Szövetsége, Budapest, 2005, 96 oldal, 1500 Ft*)

SZÁLINGER BALÁZS:

A sík

Nem „divat” manapság hexameteres hosszúkölteményt írni. *A sík* szerzője azonban nem foglalkozik korunk szeszélyes trendjeivel. A negyedik kötetével jelentkező fiatal költő ezúttal keményebb fába vágta a fejszéjét, mint korábbi, könnyedebb stílusú és témájú munkáiban. Szálinger öt énekben amolyan 21. századi drámai vagy, ha tetszik, emberiség-költeményt írt. Az eposz-jellegű történelmi folyamatábrázolás ehhez hasonló kísérletei zömmel a 19. században születtek, gondoljunk csak a

Peer Gyntre vagy *Az ember tragédiájára*. Az irodalomtörténet e példái a létigazság(ok) megfejtésének igényével léptek fel, míg Szálinger már a mű első sorában megtagadja magától annak lehetőségét, hogy az igazság kimondására törekedjék: „Tartózkodj az igazságtól, mert nyelveden olvad.”

Talán nem tévedés azt állítani, hogy *A sík* a saját történelmét magával cipelő „örök ember” szorongó visszatekintése a múltra, s egyben meglehetősen pesszimista jövőképvízió. E modern gondolkodást sejtető kísérlethez Szálinger az antik, hexameteres verselési formát választja, és ez nagy bátorságra vall részéről, ám a fiatal költő szinte lubickol e formában. Szálinger „költeményének” hőse – akit maga is a Hős névvel illet – a *homo rebellis*, a lázadó ember, aki miután birtokba veheti életterét, a Síkot, elfordul isteneitől, az *Egyistentől* és a *Másistentől* (értsd: Isten és Sátán). Csillapíthatatlan tudásvágyától hajtva új élet- illetve létezésformákat alakít magának, folyamatosan ártva környezetének. A mű alapkonfliktusát az okozza, hogy a Hős fokozatosan ráébred játékszer mivoltára, és arra, hogy helyzete reménytelen, mert a Sík szabályai már adóttak, és azok megváltoztatása nem az ő privilégiuma. Életútja végigvezet az emberiség fejlődésének kiemelt stációin. A kezdetben még reménykedő Hős küzdelmei egyre függetlenebbek az égi